

Plenum

Tisdag 16.9.2025 kl. 14.00—16.49

7. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av lagen om Folkpensionsanstalten, lagen om statens revisionsverk och lagen om inkomstdatasystemet
Regeringens proposition RP 81/2025 rd

Remissdebatt

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 7 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talman konferensen föreslår att ärendet remitteras till social- och hälsovårdsutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till.

För debatten reserveras i detta skede högst 30 minuter. Om vi inte inom denna tid hinner gå igenom talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter efter de övriga ärendena på dagordningen. — Minister Grahn-Laasonen, varsågod.

Debatt

14.27 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Kansaneläkelaitoksesta annettua lakia, valtiontalouden tarkastusvirastosta annettua lakia ja tulotietojärjestelmästä annettua lakia.

Hallitusohjelman mukaan Kansaneläkelaitoksesta annettua lakia muutetaan parlamentaarisen työryhmän tekemien ehdotusten pohjalta, eli tämän hallituksen esityksen juuret ovat vahvasti parlamentaarisessa työssä, niin kuin Kansaneläkelaitosta koskevissa asioissa kuuluukin. Tällä esityksellä ehdotetaan tehtäväksi ne parlamentaarisen työryhmän esittämät tarpeelliset muutokset, jotka eivät sisältyneet eduskunnalle keväällä 2024 annettuun hallituksen esitykseen laeiksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta. Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi joitain Kelan esittämiä muutoksia.

Lakiin tehtävillä muutoksilla tarkennettaisiin ja laajennettaisiin Kansaneläkelaitoksen tiedonsaanti- ja käsittelyoikeuksia lakisääteisten tutkimus- ja tilastointitehtävien sekä arviointien ja ennusteiden tekemistä varten. Nämä tehtävät ja tiedonsaantioikeudet liittyvät etuusjärjestelmien kehittämiseen ja Kelan toiminnan kehittämiseen. Nämä tehtävät ovat välttämättömiä, jotta voidaan arvioida Kelan toiminnan sekä lainsäädäntömuutosten vaikutuksia kansalaisiin ja julkiseen talouteen. Kyse on tietoon perustuvan yhteiskunnallisen päätöksenteon tehostamisesta.

Merkittävä osa ehdotettavan sääntelyn piiriin kuuluvista tiedoista on jo Kansaneläkelaitoksen hallussa ja hyödynnettävissä, mutta esitetty muutos tehostaisi Kelan tiedonsaantia useilta eri rekisterinpitäjiltä. Muutos parantaisi Kansaneläkelaitoksen mahdollisuuksia huolehtia laissa säädettyjen tehtäviensä toteuttamisesta. Toimintamenojen lisäystä muutoksesta ei aiheudu. Arvioiden mukaan esitetty tiedonsaantioikeus ei aiheuttaisi myöskään huomattavaa hallinnollista taakkaa tai merkittäviä kustannuksia tiedon luovuttajille.

Punkt i protokollet PR 79/2025 rd

Muutoksen myötä tietojen toimittaminen muilta rekisterinpitäjiltä Kelalle veisi resursseja huomattavasti vähemmän kuin nykyisten yksittäisten tietoineistopyyntöjen luvittaminen ja toimittaminen.

Esityksessä ehdotetaan Kelalle mahdollisuutta siirtää toimeksiantosopimuksella sosiaaliturvan toimeenpanoon liittyviä rutiiniluonteisia avustavia tukitehtäviä yksityiselle taholle. Tällaisia tehtäviä olisivat muun muassa Kelalle saapuvien hakemusten vastaanotto, asiakirjojen ja niihin sisältyvien tietojen tallentaminen ja tulostaminen. Tällä edistetään Kansaneläkelaitoksen toiminnan tehokasta järjestämistä, minkä voidaan arvioida parantavan edellytyksiä lainmukaisten sosiaaliturvan toimeenpanoon kuuluvien perustehtävien laadukkaalle ja tehokkaalle hoitamiselle ja kehittämiselle. Tästä arvioidaan olevan hyötyä Kansaneläkelaitoksen asiakkaille palvelun nopeutumisen ja joustavoitumisen muodossa. Kansaneläkelaitoksen arvioidaan voivan paremmin myös keskittää resurssinsa siihen asiantuntijatyöhön, joka liittyy välttämättömän toimeentulon ja perustoimeentulon turvaamistehtävien hoitamiseen.

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi muutoksia Kansaneläkelaitoksen hallituksen kokoonpanoon parlamentaarisen työryhmän tekemän ehdotuksen pohjalta. Aikaisempien asiantuntemusvaatimusten lisäksi edellytettäisiin, että hallituksessa tulisi olla edustettuna julkisen tietohallinnon asiantuntemus. Uutena asiantuntemusvaatimuksena olisi lisäksi työ- ja yritys-elämän sekä vakuutettuja koskeva asiantuntemus. Tätä asiantuntemusta edustaisivat työnantajakeskusjärjestöjen ja palkansaajakeskusjärjestöjen edustajat. Kansaneläkelaitoksen hallituksen kokoonpanossa säilytettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön kiintiöpaikka, mutta muita kiintiöpaikkoja ei enää nimenomaisesti säännöksessä mainittaisi.

Lakiin täsmennettäisiin myös sitä, miltä osin Kansaneläkelaitoksen valtuutetut ja hallitus päättäisivät ylimmän johdon virkasuhteeseen liittyvistä asioista. Lisäksi esitetään täsmennettäväksi, miltä osin valtion virkamieslakia sovelletaan Kansaneläkelaitoksen ylimpiin johtajiin. Tämä poistaa nykyiset virkamieslain soveltumisen tulkinnalliset epäselvyydet.

Esityksessä ehdotetaan, että Kansaneläkelaitoksen pääjohtajan ja johtajan virkaan voitaisiin nimittää vain Suomen kansalainen. Perustuslain mukaan lailla voidaan säätää, että määrättyihin julkisiin virkoihin tai tehtäviin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen, ja valtion virkamieslaissa on jo säädetty tällainen kansalaisuusvaatimus koskien tiettyjä yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeisiä virkoja. Myös Kelan ylimmän johdon virat ovat tällaisia virkoja, niihin liittyy merkittäväksi luokiteltavaa julkisen vallan käyttöä, yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamiseen liittyviä tehtäviä sekä valmius- ja varautumistehtäviä, ja niillä on myös yhteys merkittävään valtion ja yhteiskunnan yleiseen etuun.

Esityksessä ehdotetaan, että Kansaneläkelaitoksen päätösten sähköiseen tiedoksi antamiseen ei tarvittaisi enää asianosaisen nimenomaista suostumusta. Esityksellä pyritään merkittävään sähköisen asioinnin lisäämiseen ja siten viranomaistoiminnan tehostamiseen. Tämä vähentäisi postitse tapahtuvan asioinnin hitautta ja epävarmuutta. Sähköinen asiointi asiointimuotona on yleistynyt, joten ehdotetun sääntelyn voidaan katsoa päivittävän tiedoksiannon koskevaa sääntelyä yhteiskuntakehitystä vastaavaksi. Postitse tapahtuvan tiedoksiannon vähentymisellä olisi myös säästövaikutuksia Kelan toimintamenoihin noin kuusi miljoonaa euroa vuodessa.

Sähköisen tiedoksiannon laajentamista koskevalla esityksellä on yhteys valtiovarainministeriön esitykseen sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa kos-

Punkt i protokollet PR 79/2025 rd

kevaksi lainsäädännöksi, ja näiden esitysten yhteensovittaminen on tehtävä eduskuntakäsittelyn aikana.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi poikkeusta siihen hallintolain vaatimukseen, että päätöksestä on selvästi käytävä ilmi sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Valtiontalouden tarkastusvirastolle tulisi oikeus tarkastaa Kansaneläkelaitoksen toiminnan ja taloudenhoidon tarkoituksenmukaisuutta, tuloksellisuutta ja laillisuutta.

Lisäksi tulotietojärjestelmästä annettua lakia muutettaisiin siten, että siinä huomioitaisiin nyt ehdotetut Kelan laajennetut tiedonsaanti- ja käsittelyoikeudet lakisääteisten tutkimus- ja tilastointitehtävien hoitamista varten.

Lyhensin hieman pitkää esittelyä, mutta totean vielä sen, että lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026. Kansaneläkelaitoksen hallituksen kokoonpanon muutosta koskevaa säännöstä on tarkoitus kuitenkin soveltaa jo tämän vuoden puolella nimitettäessä Kelan hallitusta 1.1.2026 alkavalle toimikaudelle. Jätänkin nyt tämän hallituksen esityksen eduskunnan käsiin. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

14.34 Mira Nieminen ps: Arvoisa puhemies! Lämmin kiitos, sosiaaliturvaministeri Grahn-Laasonen, tämän lakiesityksen ripeästä toiminnasta. Tosiaan käsittelemme tänään tätä hallituksen esitystä, jolla muutettaisiin Kansaneläkelaitoksesta annettua lakia, Valtiontalouden tarkastusvirastosta annettua lakia sekä tulotietojärjestelmästä annettua lakia. Esityksellä toteutetaan hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan Kansaneläkelaitoksen hallintoa uudistetaan parlamentaarisen työn pohjalta. Esitys sisältää ne parlamentaarisen työryhmän esittämät muutokset, jotka eivät vielä sisältyneet keväällä 24 annettuun hallituksen esitykseen. Kyse on siis jatkosta pitkäjänteiselle parlamentaariselle valmistelutyölle. Nämä uudistukset on koettu tärkeiksi, ja ne nyt sitten viedään läpi tällä tavalla ripeytetysti tässä ajanjaksossa.

Esitys sisältää useita keskeisiä muutoksia, mitä sosiaaliturvaministeri tässä toikin jo esille. Kansaneläkelaitoksen hallituksen kokoonpanoa uudistetaan, pääjohtajien virkoihin voidaan jatkossa nimittää vain Suomen kansalaisia — äärettömän tärkeä lisäys tässä ajassa. Lisäksi täsmennetään, miltä osin valtion virkamieslakia sovelletaan ylimpään johtoon ja kuka päättää heidän virkasuhteisiinsa liittyvistä asioista.

Kela saisi mahdollisuuden siirtää rutiiniluontoisia avustavia tukitehtäviä yksityiselle sektorille. Tämä uudistus on tärkeä myöskin joustavuuden kannalta, mutta työn resursoinnin kannalta se tuottaa lisäksi taloudellista hyötyä. Asiakkaille se tehostaa toimintaa, ja päätökset saadaan asiakkaille oikea-aikaisesti ja laadukkaasti. Lisäksi tiedonsaantioikeuksia tarkennetaan ja laajennetaan. Tämä on yksi esityksen tärkeimpiä kohtia tutkimuksen ja kehittämisen kannalta. Puhumme tänä päivänä paljon tiedolla johtamisesta, jossa olemassa olevaa tietoa hyödynnettäisiin ja joka hyödyttäisi silloin myös kaikkia enemmän tulevaisuudessa.

Myös päätösten sähköistä tiedoksiantoa laajennetaan. Tämä vähentää paperinkäyttöä, nopeuttaa asioiden etenemistä ja tekee palvelusta asiakasystävällistä. Lisäksi päätöksistä tulee jatkossa aina käydä ilmi yhteystieto, josta asiakas voi pyytää lisätietoja. Se on tärkeä

Punkt i protokollet PR 79/2025 rd

parannus asiakaspalveluun ja on tosiaan tavoitettavampi kuin ehkä perinteinen posti tänä päivänä.

Esitys koskee myös muita lakeja. Valtiontalouden tarkastusvirastolle annetaan jatkossa oikeus tarkistaa Kelan toimintaa paitsi laillisuuden myös tarkoituksenmukaisuuden ja tuloksellisuuden näkökulmasta. Tämä vahvistaa valvontaa ja varmistaa, että Kela käyttää varoja vastuullisesti ja tehokkaasti. Tulotietojärjestelmästä annettua lakia muutetaan niin, että siinä huomioidaan aiempaa laajemmat Kelan tehtävät, muun muassa tutkimus- ja tilastointityö. Tällä varmistetaan, että päätöksenteon pohjana on laadukas ja ajantasainen tieto.

Arvoisa puhemies! Nostan muutaman asian tässä vielä tarkemmin:

Kela tekee vuosittain valtavan määrän päätöksiä. Jokainen päätös perustuu tietoon. Kun tiedonsaantioikeuksia laajennetaan ja selkeytetään, päätökset voidaan tehdä nopeammin, oikeudenmukaisemmin ja väärinkäytöksiä ehkäisten. Kun päätös tulee sähköisesti, se tulee heti. Asiakas saa tiedon nopeasti ja luotettavasti. Asiointi helpottuu ja päätökset etenevät ripeämmin. Tämä on kohti nykyaikaista digitaalista sosiaaliturvaa, järjestelmää, jossa palvelu on yhtä nopeaa ja saavutettavaa.

Toinen tärkeä kohta on päätöksentekijän nimen pois jättäminen päätöksistä, ja tätä ei voi liikaa painottaa. Kelaa uhkaa myös ilmiö, jota emme voi hyväksyä: etuuskäsittelijöitä ja työntekijöitä uhataan henkilökohtaisesti heidän työtehtäviinsä liittyen. Jokaisen tulee saada tehdä työtä turvallisesti.

Tämä hallituksen esitys on siten tasapainoinen ja tarpeellinen. Se vahvistaa Kelan hallintoa ja lisää tehokkuutta. Se tuo modernit ratkaisut osaksi sosiaaliturvan toimeenpanoa ja varmistaa, että Kela pystyy hoitamaan tehtävänsä myös tulevaisuudessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.38 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kansaneläkelaitos eli Kela on yksi suomalaisen hyvinvointivaltion kulmakivistä. Sen kautta kulkevat tuet, palvelut ja ratkaisut vaikuttavat suoraan miljoonien suomalaisten arkeen. Siksi on tärkeää, että Kela toimii tehokkaasti, selkeästi ja luotettavasti myös muuttuvassa toimintaympäristössä. Nyt käsitellyssä oleva lakiesitys pohjautuu parlamentaarisen työryhmän työhön, ja se sisältää useita konkreettisia uudistuksia, joiden tarkoituksena on selkeyttää Kelan toimintaa, parantaa tietosuojaa ja sujuvoittaa asiakaspalvelua.

Arvoisa puhemies! Ensinnä lakiesityksessä ehdotetaan, että Kela voisi siirtää rutiininomaisia avustavia tukitehtäviä yksityisille toimijoille. Tämä ei koske ydintoimintoja vaan esimerkiksi teknistä tai hallinnollista tukea, jota voidaan turvallisesti ja kustannustehokkaasti toteuttaa myös ulkopuolisen kumppanin kautta. Tällä tavalla voidaan vapauttaa Kelan omaa henkilökuntaa tehtäviin, joissa tarvitaan viranomaispäättöksentekoa ja asiantuntemusta.

Toiseksi laissa tarkennetaan ja laajennetaan Kelan tiedonsaanti- ja tietojenkäsittelyoikeuksia. Tämä on erityisen tärkeää Kelan tutkimus- ja tilastointitehtävien toteuttamiseksi sekä päätöksenteon oikeellisuuden ja etuisuuksien kohdentumisen varmistamiseksi. Samassa yhteydessä on tarkoitus laajentaa sähköisen tiedoksiannon mahdollisuuksia. Nyky-Suomessa sähköinen asiointi on monelle ensisijainen tapa hoitaa asioita, ja tämä lakimuutos vastaa siihen tarpeeseen. Mikä tärkeintä, luotettavalle viranomaistaholle esityksen voimaan tullessa Kelan antamasta päätöksestä tulisi käydä ilmi yhteystieto, josta asiakas voi pyytää lisätietoja päätökseensä.

Punkt i protokollet PR 79/2025 rd

Arvoisa puhemies! Kolmantena muutoksena tällä lakiesityksellä vahvistetaan myös Kelan toiminnan läpinäkyvyyttä. Valtiontalouden tarkastusvirastolle annettaisiin oikeus tarkistaa Kelan toiminnan laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta ja tuloksellisuutta. Tämä on tärkeä uudistus julkisen talouden vastuullisen käytön näkökulmasta.

Lisäksi tulotietojärjestelmästä annettua lakia muutettaisiin niin, että siinä otetaan huomioon Kelan monipuoliset tehtävät. Siten myös tutkimus ja tilastointi ovat turvattuja. Tämä helpottaa tietojen hyödyntämistä järjestelmällisesti ja asianmukaisesti.

Arvoisa puhemies! Kyseessä on harkittu ja tasapainoinen kokonaisuus, joka parantaa Kelan toimintaedellytyksiä ja samalla asiakkaiden asemaa. Esitys on valmisteltu huolella, ja sen tavoitteet — tehokkuus, luotettavuus ja asiakaslähtöisyys — ovat juuri niitä, joita moderneilta sosiaaliturvaviranomaisilta pitääkin edellyttää. On suomalaisten oikeus voida luottaa yhteiskuntamme huolenpitoon. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Merinen, olkaa hyvä.

14.43 Ville Merinen sd: Arvoisa puhemies ja arvoisa ministeri! Tämä lakiesityshän perustuu parlamentaarisen työryhmän ehdotuksiin, ja tässä on paljon tärkeitä muutoksia koottu yhteen nippuun.

Nyt kun ministeriltä on mahdollisuus kysyä — jos hän vielä vastailee — niin ehkä itse olisin kysynyt tuosta kohdasta, että on mahdollisuus siirtää rutiininomaisia tukitehtäviä yksityiselle taholle. Onko siitä tarkempaa tietoa, ja onko tämä itsestään selvä säästö, niin kuin taisi edustaja Nieminen sanoa? Tätähän tapahtuu aika paljon tällä hetkellä, että siirretään yksityisille näitä julkisen puolen tehtäviä, ja aina kiinnostaa, onko se kuitenkin sitten aidosti säästö vai voiko siinä olla mahdollisuus siihen, että se jotenkin laajenee siitä.

Toinen huomio on näistä johtajien virkasuhteeseen liittyvistä päätöksistä, että selkeytetään valtuutettujen ja hallituksen roolit. Kun oli tämä Kelan pääjohtajan valinta, niin kyllä pisti silmään mediassa ja ihan arkisissa keskusteluissa ihmisten kanssa, että ihmisillä oli vähän hukassa se valtuutettujen suhde siihen hallitukseen, ja se sotki tosi paljon sitä uutisointia silloin. Tämä on mielestäni tosi tärkeä muutos, että siihen nyt tulee selkeytystä.

Ja olisin kysynyt tuosta yksityistämisestä: onko siitä näkemyksiä enemmän? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

14.44 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsitlemme hallituksen esitystä eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksesta annetun lain, Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta. Kansaneläkelaitos eli Kela on yksi keskeisimmistä suomalaisen hyvinvointivaltion instituutioista. Nyt kun melkein kaikkea säästetään, myös Kela on näissä talkoissa mukana, ja tämä esitys on osa sitä.

Hyvin konkreettisia keinoja säästöjen saamiseksi ovat esimerkiksi sähköinen tiedoksianto sekä avustavien tehtävien ulkoistaminen. Tarkoitus on kuitenkin, että Kela pystyy jatkossakin palvelemaan myös heitä, jotka eivät digipalveluita syystä tai toisesta käytä. Tämän yhdenvertaisuuden digipalveluiden käyttäjien kanssa takaavat sähköisen tiedoksannon kieltomahdollisuus sekä digituki.

Tämän esityksen tavoitteena on lisäksi Kelan hallinnon, valvonnan sekä tiedonsaannin uudistaminen vastaamaan nykypäivän tarpeita. Keskeiset ehdotukset sisältävät tiedonsaantioikeuden laajentamisen, avustavien tehtävien ulkoistamisen, hallituksen kokoonpanon

Punkt i protokollet PR 79/2025 rd

uudistamisen, johtajien kansalaisuusvaatimuksen, virkamieslain soveltamisen selkeyttämisen, sähköisen tiedoksiannon helpottamisen sekä Valtion tarkastusviraston tarkastusoi-
keuden.

Arvoisa puhemies! Esityksen taloudellinen vaikutus on kuuden miljoonan euron säästö. Digitalisaatio vähentää postittamisen tarvetta ja siten siihen liittyviä kustannuksia. Tällä voi nähdä olevan myös ympäristövaikutuksia. Kuten rahankäytössä yleensäkin pienistä puroista kasvaa suuria jokia. Tämä esitys on osaltaan toteuttamassa sitä vastuullista talouspolitiikan linjaa, jota hallitus on sitoutunut edistämään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

14.47 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kyseessä on parlamentaarisen työryhmän esitykset, ja kiitos Kelan parlamentaarisen porukan puheenjohtajalle, tälle porukalle ja puheenjohtajistolle Kelan porukassa, jotka ovat tehneet tätä esitystä.

Minusta on tärkeää, että myös Kelan toimintaa seurataan aktiivisesti, että millä tavalla Kelan työ osuisi parhaiten lankulle. Tässä on esimerkiksi ihan tähän maailmaan sopivia, tietosuojaan liittyviä parannusehdotuksia, ja tietenkin se päivän iso kysymys on, ovathan ne sellaisia, että ne kestävät myöskin sitten perustuslain tarkastelun. Oikeuskansleri muistaakseni vaatikin sitä, että perustuslakivaliokunta tätä esitystä vielä tästä näkökulmasta katsoisi. On tärkeää, että nämä perusoikeusvaikutukset on arvioitu hyvin, koska tässä on paljon parlamentaarista mainetta kiinni, koska me olemme yhdessä olleet näitä hyväksymässä.

Toinen kiinnostava näkökulma onkin se, jonka edustaja Merinen tässä nosti jo esiin, eli tämä avustustehtävän anto tai käytännössä tehtävädelegointi Kelan ulkopuolelle. Sehän vaatii myöskin perustuslaillista arviointia, ja on kiinnostavaa nyt kuulla, miten oikeuskanslerin vaatimusten johdolla perustuslakivaliokunta tässä päätyy tätä tehtäväsiirtoa siivittämään, onko se juuri tällä muotoilulla vai joudutaanko sitä tarkentamaan.

On ehkä selvää myöskin todeta, että parlamentaarisesti SDP on ollut näitä muutoksia puoltamassa, mutta ihan täydellistä parlamentaarista yksimielisyyttä käsittääkseni ei ole, koska tämä MTK:n mahdollisuus hallituksessa vielä toimia on tässä esityksessä poistumassa. Eli siltä osin käsittääkseni tässä on tätä selvittettävää, ja varmaan on hyvä sitten, että myös MTK:ta asiassa kuullaan. Me ollaan aloitettu sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa jo tämän kuuleminen, eli ministerillekin tieto siitä, ja näyttäisi siltä, että saadaan hyvin nopeasti tämä käsiteltyä, mutta se tietysti riippuu sitten perustuslakivaliokunnasta, kuinka nopeasti sieltä saadaan lausunto. Mutta näillä tiedoilla ollaan oltu myöskin itse puoltamassa tätä kokonaisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

14.49 Minna Reijonen ps: Arvoisa puhemies ja arvoisa ministeri! Tässä on ihan mukavia muutoksia tulossa. Digitaalisuutta korostetaan, ja sieltä jää Kelan puolelta tämmöisiä kiintiöpaikkoja pois ja paljon tämmöistä sanoisin pientä sälää, mutta tärkeitä asioita kuitenkin kaikki.

Tietysti sosiaaliturvahan on hirveän tärkeä asia, ja Kelahan sitä hoitaa, mutta pakko on kyllä mainita nykypäivänä vielä tästä sosiaaliturvasta Kelan puolelta, että kun nythän tuli julkisuuteen vähän aikaa sitten tieto, että yli kaksi miljardia meillä Suomessa menee sosi-

Punkt i protokollet PR 79/2025 rd

aaliturvaa ja tämmöisiä tukia vieraskielisille ulkomaalaisille, niin on se aika iso summa. Kyllä meillä on paljon tehtävää, ja toivon, että sitä kansalaisuusperusteisuutta sosiaaliturvassa viedään eteenpäin täällä Suomessa. — Kiitos. [Krista Kiuru pyytää vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Pyydettyjen puheenvuorojen lista on niin lyhyt, että edustaja Kiuru voi varata sitä kautta itselleen puheenvuoron. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.50 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Tässä on kuitenkin muistettava, että Kelan etuudet olivat viime vuonna 17,3 miljardia euroa, niin että aika merkittävästä summasta on kysymys. Siellä on miljoonia asiakaskäyntejä ja yhteydenottoja: palvelupisteissä vajaa 0,7 miljoonaa, puhelinpalvelulla 2,2 miljoonaa ja verkkopalveluissa on 40 miljoonan luokkaa. Siellä puhutaan monista yhteydenotoista, ja tässä mielessä kannattaa tätäkin esitystä arvioida, koska tässä nimenomaan niitten tietojen kanssa ollaan tekemisissä, erittäin lähellä ihmisten arkea ja toimeentuloa.

Se, mikä täällä on myös tärkeä muistaa, on se, että Kela tekee myöskin aika merkittävää tutkimustoimintaa, ja silloin kun täällä tietoja kerätään ja tässäkin lakiesityksessä tietojensaantimahdollisuuksia parannetaan, niin tämä myös auttaa arvioimaan sosiaaliturvan uudistuksia kokonaisuutena, miten ne toimivat. Siinä mielessä tämä osa Kelan toiminnasta jää aika usein aina taka-alalle. Ne ovat tosi tärkeitä kokonaisuuksia.

Itse tässä esityksessä kiinnittäisin huomiota siihen, että tämä on kuitenkin parlamentaarisen työn pohjalta aika pitkälle tehty, ja siinä mielessä on hyvä hallinnon uudistuksessa käsitellä hallituksen jäsenyyksiä, ja ovat nämä työmarkkinajärjestöjen edustajien mandaatit siellä olemassa. Tässä sanoisin niin, että kuitenkin sosiaaliturva perustuu myöskin ansio-
turvan puoleen, ja tässä mielessä on hyvä, että tätäkin kokonaisuutta huolehditaan tässä esityksessä.

No, sitten nämä kustannustehokkuuskysymykset ja muut ovat tässä tulleet jo aikaisemmin esiin.

Se, minkä takia oikeasti pyysin tämän puheenvuoron, liittyy siihen, että nyt kun meillä on tämä tulorekisteri käytettävissä ja tässäkin nyt siihen tietojensaantien osalta puututaan, niin kuinka paljon tässä huomioidaan, että tulorekisteri ei ole ihan täydellinen vielä, että meidän pitää sitä aika paljon kehittää. Tässä nyt sitten arvioidaan tulorekisterin tietojen pohjalta niitä etuuksia, mitä sitten Kela voi antaa. Tätä jatkossa pitäisi viedä eteenpäin ja saada parempi vastaavuus tulorekisterin tiedoille, että ne varmasti ovat oikeita. Sitten kokonaisuutena voi sanoa, että tässä kuitenkin näitten eri rekistereitten yhteensopivuus ja digitalisaation hyödyntäminen ovat hyvä kehityssuunta. Mutta meidän pitää myös huomioida ne ihmiset, joilla ei ole digitaalisia kykyjä ja taitoja, niin että tätä henkilökohtaista asiointia pitää myös erittäin vahvasti vahvistaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä. — Odotatteko hetken. — Nyt mikrofoni on päällä.

14.53 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä siitä, että tämä Kelaa koskeva lainsäädäntö on nyt eduskunnassa. Kelan lainsäädännöstä olisi voinut sanoa aiemmin niin, että suutarin lapsilla ei ole kenkiä, eli useat hallitukset ovat kulkeneet vauhdikkaasti eteenpäin, mutta Kelan hallintoa ja Kelaa koskevaa lainsäädäntöä ei ole uudistettu.

Punkt i protokollet PR 79/2025 rd

Tässä on ollut iso uudistamisvaje, ja nyt sitä kurotaan umpeen. Näin Kelan valtuutettujen varapuheenjohtajana olen erittäin helpottunut, että saamme taas yhden lainsäädännön eteenpäin ja osan siitä lainsäädännöstä eteenpäin, mitä tarvitaan Kelaa koskien. Tätä käsittelyssä olevaa lakiesitystä pidän kokonaisuutena hyvin perusteltuna, ja se on Kelan toiminnan kannalta myönteinen. Kelahan koskettaa varmasti ihan jokaista suomalaista, ja on erittäin tärkeää, että me ylläpidämme Kelan toimintakykyä. Nämä muutokset tukevat Kelan kykyä hoitaa lakisääteiset tehtävät tehokkaasti, tietoturvallisesti ja vaikuttavasti, tätä haluan alleviivata.

Näistä esityksessä ehdotetuista tiedonsaantioikeuksista on hyvä todeta, että jokaisen etuuden kohdalla sitten säädetään niistä tiedonsaantioikeuksista, mitä on, mutta miten näitä tiedonsaantioikeuksia käytetään? Niitä käytetään tutkimuksessa ja toiminnan kehittämisessä, tilastoinnissa ja ennakkoinnissa. On hyvin tärkeää alleviivata, että nämä esitysmuutokset ovat ihan välttämättömiä Kelan toiminnalle. Ne ovat sellaisia muutoksia, jotka eivät ole tulleet parlamentaarista työstä, vaan näitä on valmisteltu yhdessä Kelan ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Se, mikä on erittäin tärkeää, on se, että nyt Valtiontalouden tarkastusvirastolla on jatkossa oikeus tarkistaa Kelan toiminnan ja taloudenhoidon tarkoituksenmukaisuutta, tuloksellisuutta ja laillisuutta. Mielestäni tässä on ollut aukko. Meillä on ollut Kelan tilintarkastajia ja erilaista hallintoa, jota nyt on purettu, kansanedustajatilintarkastajat, ja nyt meillä on se tilintarkastusjärjestelmä, on valtuutetut ja sisäinen tarkastus. Mutta tämän tuloksellisuus- ja tarkoituksenmukaisuusketjun tarkastaminen on nyt mahdollista, ja tämä on erittäin perusteltua. Tämä myöskin helpottaa sitten Kelan valtuutettujen valvontaa, ja on erittäin huojentavaa, että tällainen lisä tulee.

No, tässä hallituksen kokoonpanossahan on vahva parlamentaarinen yhteisymmärrys, että siellä koko joukko oli samaa mieltä. Ainoastaan keskusta totesi, että he eivät pidä perusteltuna sitä, että MTK:n mandaattipaikka sieltä poistuu. Tämä ei ole pelkästään parlamentaarista sopua, vaan myöskin valtuutetut ovat asettaneet työryhmän, joka vuonna 2018 selvitti tätä asiaa, erittäin ansiokas työryhmä, ja siinä todettiin, että hallituksen nimittämien valtuutettujen valtaa on rajattu kiintiöimällä paikkoja. Työryhmä katsoi tämän soveltuvan huonosti valtuutettujen toimivaltaan ja valvontatehtävään ja piti vain sosiaali- ja terveysministeriön kiintiöpaikkaa perusteltuna. En ryhdy syvemmin tähän menemään, mutta totean, että Kelan toiminta on muuttunut hyvin paljon siitä, kun se perustettiin Kansaneläkelaitoksena, ja valtaosa esimerkiksi rahoituksesta tulee sitten sieltä verorahoista, vakuutetuilta työnantajilta ja työntekijöiltä, ja nämä kaikki sitten nostavat tätä keskustelua. Ennen kaikkea pitää muistaa, mitä Kelan hallitus tekee. Se johtaa tätä erittäin suurta laitosta, ja siellä tarvitaan laajaa osaamista. Sitä säädetään nyt tässä lakiesityksessä erittäin hyvällä tavalla, ja pidän erittäin hyvänä tätä lakiesitystä. Alleviivaan sitä, että hallituksen jäsenillä pitää olla todellakin laajaa osaamista, yhteensovitettua osaamista, että he kollegiona pystyvät tuon tehtävänsä tekemään.

Ihan tästä voimaantulosta totean, että tässä todetaan, että tämä hallituksen toimikausi päättyisi tämän vuoden lopussa, valtuutettujen tulisi määrätä hallituksen jäsenet toimikaudelle 26—28 ja tämän muutoksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 26 alussa. Kun tässä todetaan, että ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin, niin haluamme lausunnossamme, kun olin kuultavana sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, kiinnittää tähän huomiota, ja toivon myös, että sosiaali- ja terveysvaliokunta näin katsoo, että olisi tärkeää tarkentaa, tuleeko hallituksen jäseniä määrättäessä loppu-

Punkt i protokollet PR 79/2025 rd

vuonna 25 noudattaa voimassa olevaa lakia vai sitten todennäköisesti vuoden 26 alussa tulevaa lainsäädäntöä. Tämä on erittäin tärkeää, koska valtuutettujen täytyy tässä uuden hallituksen nimittämisessä ryhtyä toimeen.

Ihan vielä lopuksi, puhemies, että lakiesityksessä on ehdotus, että päätöksiin liitettävien yhteystietojen nimi korvattaisiin yleisillä yhteystiedoilla, ja tämä on erittäin tärkeää. Hallituksen esityksessä tätä on perusteltu työn organisoinnilla, mutta haluan tässä vielä alleviivata sitä, että esityksen peruste on ennen kaikkea henkilöstön työturvallisuuden turvaamiseen liittyvät syyt, ja tälle muutokselle on henkilöstön erittäin vahva tuki. Tämä muutos parantaa merkittävästi henkilöstön työturvallisuutta ja mahdollistaa Kelalle toteuttaa työturvallisuuslain velvoitetta, eli tämä on erittäin tärkeää. Kelahan kokeili tätä aikaisemmin, mutta oikeusasiamies totesi, että tarvitaan laki, jotta tätä toimintaa jatketaan. Tämä nimen pois jättäminen on todellakin helpottanut tilannetta ja on Kelan henkilöstölle erittäin tervetullut, ja toivon, että tämäkin osuus tästä laista saadaan hyväksyttyä ja siten parannettua ansiokasta työtä tekevän Kelan henkilöstön työturvallisuutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

14.59 Lotta Hamari sd: Arvoisa puhemies! On hyvä, että Kelan hallintoa ja toiminnan valvontaa koskevat säännökset tehdään nyt ajantasaisiksi ja edistetään muun muassa Kelan tutkimustehtävän toteuttamista Kelan tiedonsaanti- ja käsittelyoikeuksia parantamalla. Tiedon liikkuvuus julkishallinnon sisällä on tosi tärkeää, ja haluaisin tästä kiittää ja korostaa tätä tärkeää Kelan tutkimustoimintaa. Olisin ministeriltä myös kysynyt: kuinka arvotatte tätä Kelan tutkimustoimintaa, ja oletteko hyödyntänyt näitä Kelan raportteja ja tutkimustoimintaa omassa työssänne?

Tämä tutkimustoiminta on hyvin keskeinen osa suomalaista sosiaaliturvajärjestelmää. Sen avulla saadaan tutkittua tietoa siitä, miten etuudet ja palvelut vaikuttavat ihmisten arkeen, toimeentuloon ja hyvinvointiin. Tutkimus kattaa myös terveyteen ja lääkkeisiin liittyviä kysymyksiä, esimerkiksi lääkekorvausjärjestelmän toimivuutta, lääkkeiden käyttöä väestössä ja sitä, miten lääkehoitojen kustannukset jakautuvat. Näillä tutkimuksilla on suora merkitys siinä, että ihmiset saavat tarvitsemansa lääkkeet ja että sotejärjestelmä pysyy kestäväenä, ja myöskin siinä, että tätä tietoon perustuvuutta voitaisiin edistää. Ilman tätä laajaa tutkimustietoa jouduttaisiin sosiaaliturvaa ja terveystalvaeluja osin rakentamaan arvailujen varassa, ja juuri siksi Kelan tutkimustoiminta on koko yhteiskunnalle välttämätöntä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.00 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja erityinen kiitos eduskunnalle yhteistyöstä Kansaneläkelaitosta koskevan lainsäädännön kehittämisessä. Se parlamentaarinen yhteistyön pohja antoi erinomaiset edellytykset tämän esityksen valmistelulle, ja tietenkin nyt eduskunta vielä katsoo jokaisen yksityiskohdan, että se varmasti vastaa eduskunnan tahtotilaa. Myöskin tässä keskustelussa tulleet huomiot esimerkiksi voimaantulosta ja hallituksen valinnasta on syytä varmasti käydä läpi, jotta valtuutetutkin voivat toteuttaa omaa tehtäväänsä mahdollisimman ennakkollisesti ja hyvin.

Punkt i protokollet PR 79/2025 rd

Kelan tutkimustoiminnasta kysyi edustaja Hamari, ja voin sanoa, että hyödynnän Kelan tutkimustoimintaa melkein päivittäin, eli viimeksi tänäänkin olemme Kelan tilastoihin ja tutkimustietoon nojanneet. Se on aivan välttämätön osa meidän sosiaaliturvan kehittämistä, ja siitä syystä tässä esityksessä on tärkeitä tutkimustoimintaa sujuvoittavia elementtejä, ja on tärkeää, että ylipäättään saamme tutkimuksen edellytyksiä Suomessa. Pääsemme itse asiassa keskustelemaan hetken kuluttua toisiolain uudistamisesta, mikä on myöskin tämän terveyssektorin ja hyvinvointisektorin tärkeää lainsäädäntöä ja tutkimuksen edellytyksiä. Eli tänään on merkittävä päivä tutkimustoiminnan kannalta.

No, muutama kysymys. Edustaja Merinen kysyi tästä yksityiskohdasta, jossa Kela voi siirtää yksityisen tahon hoidettavaksi eräitä toimeenpanoon liittyviä rutiiniluonteisia avustavia tukitehtäviä. Tosiaan alleviivaan sitä, että kyse on tämän lainsäädäntöehdotuksen mukaan sosiaaliturvan toimeenpanoon liittyvistä rutiiniluonteisista avustavista tukitehtävistä, eli se on hyvin rajattua. Tällaisia tehtäviä ovat muun muassa Kelalle saapuvien hakemusten vastaanotto, Kelalle saapuvien asiakirjojen ja niihin liittyvien tietojen tallentaminen ja tulostaminen — tietysti tietosuojasta, henkilöiden yksityisyydestä huolehtien. Miksi tällainen muutos on tähän lainsäädäntöön esitetty, niin tällä järjestelyllä edistetään Kelan toiminnan tehokasta järjestämistä, minkä voidaan arvioida parantavan edellytyksiä sosiaaliturvan toimeenpanoon kuuluvien perustehtävien laadukkaalle ja tehokkaalle hoitamiselle ja kehittämiselle. Tämä varmasti tullaan käymään kyllä huolella eduskuntavaiheessa vielä läpi, ja perustuslakivaliokuntakin tämän esityksen tullee käsittelemään.

Hallituksen kokoonpanosta: Olemme pyrkineet noudattamaan mahdollisimman hyvin parlamentaarisen ryhmän tahtotilaa. Näitä kiintiöpaikkoja ei tämän parlamentaarisen sovun mukaan enää olisi kuin sosiaali- ja terveysministeriöllä. Tähän siis pohjaa tämä esitetty muutos.

Kaikkiaan tämä lainsäädäntö ajantasaistaa Kansaneläkelaitoksen lainsäädäntöä, purkaa lainsäädäntövelkaa, mahdollistaa tehokkaamman toimeenpanon, uudistaa Kansaneläkelaitosta, mahdollistaa tiedon liikkuvuutta ja tutkimustoimintaa. Eli kaikkineen kiitän vielä kerran eduskuntaa tästä yhteistyöstä. Meillä on tulossa Kansaneläkelaitosta koskeva seuraavakin erä elikkä seuraava hallituksen esitys, joka koskee sosiaaliturvan väärinkäytösten torjumista. — Kiitos.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till social- och hälsovårdsutskottet, som grundlagsutskottet ska lämna utlåtande till.